DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . ƒ 7.50
" " " " Java. . . . . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . " 13.—
DE OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 10 DECEMBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 99. VIJFDE JAARGANG. 1857.

Bij dit nummer behoort een bijvoegsel.

Bij Gouvernements besluit van den 16den Junij 1857 is *het verbod tegen het geven van inzage, openbaarmaken en onder zich houden van tot de gouvernements archieven behoorende stukken, zonder daartoe uitdrukkelijk van gouvernementswege te zijn gemagtigd, en de bepaling van straffen op de overtreding van dit verbod*, van toepassing verklaard op degenen die van gouvernementswege met eenig onderzoek van wetenschappelijken aard belast worden, zoodat de mannen der wetenschap, in dienst van den lande, zullen moeten gedoogen dat al hunne boeken, papieren, kaarten, aanteekeningen en verzamelingen zullen worden beschouwd als het uitsluitend eigendom van den lande.

Dit besluit heeft in het vaderland sterke afkeuring ondervonden. Wij bedoelen hier niet de organen der zoogenaamde koloniale oppositie, maar hebben een wetenschappelijk tijdschrift op het oog, dat zich hoogst zeldzaam met de beoordeeling van regeringshandelingen inlaat, *de Algemeene konst- en letterbode.*

Het is dan ook hoogst zeldzaam dat verbodsbepalingen en strafbedreigingen het gebied der wetenschappen betreden, en er moeten inderdaad in het oogloopende misbruiken hebben plaats gehad, om zoodanige verbodsbepalingen noodzakelijk te maken.

Het is eene onomstootelijke waarheid dat de staat een uitsluitend regt van eigendom heeft op alle stukken en bescheiden, behoorende tot de gouvernementsarchieven, en dat het in het openbaar belang noodzakelijk is maatregelen te nemen tot handhaving van dat eigendomsregt, wanneer er, op eene steeds in ongepastheid toenemende, wijze misbruik wordt gemaakt van openbaarmaking van zaken het bestuur betreffende.

Even waar is het dat het gouvernement het volste *regt* heeft om de mannen der wetenschap aan zijnen dienst te verbinden, onder zoodanige voorwaarden als hetzelve zal verkiezen.

Ongepaste openbaarmaking van gouvernementsarchieven, wij beämen het ten volle, kan zeer dikwijls aanleiding geven tot verstoring van openbare rust en orde, en daarvoor behoort vooral in 's Rijks kolonien ten strengste gewaakt te worden.

Maar op het gebied der wetenschappen kan slechts hoogst zeldzaam verstoring van rust en orde, door openbaarmaking, plaats hebben. Wij kunnen ons zulks alleenlijk voorstellen in gevallen van verregaande kwade trouw en arglist, waartegen wel strafbepalingen kunnen worden uitgevaardigd, maar waartegen geen verbod zal helpen. Naar ons bescheiden oordeel zal het geval, dat een wetenschappelijk man zich zoodanig vergrijpt, dat hij het hem opgedragen onderzoek misbruikt, door het als middel van rustverstoring te bezigen, wel hoogst zeldzaam voorkomen, en zoude hij bovendien alsdan oneindig zwaardere straffen verdienen dan die welke het gouvernementsbesluit oplegt.

Het Gouvernement zich, onder de bovenvermelde voorwaarden, onderzoekingen van wetenschappelijken aard hebbende voorbehouden, vloeit daaruit, onzes inziens, van zelve voort, dat mannen, die om geene andere reden dan de liefde tot de wetenschap, zich aan alle de moeiten en gevaren, welke wetenschappelijke onderzoekingen in den Indischen archipel in de meeste gevallen vergezellen, willen blootstellen, voor den vervolge zeer weinig zullen kunnen rekenen op de ondersteuning en medewerking der Regering, en de vruchten der wetenschap in deze gewesten meer en meer zullen aangemerkt worden als eene nieuwe soort van burgerlijke vruchten eener *zaak* (in regtskundigen zin) dan als het eigendom der wereld.

Het regtsgevolg in strafregterlijken zin, indien de man der wetenschap niet aan zijne verbindtenis voldoet, wordt in de besprokene Publicatie vermeld. Als burgerlijk regtsgevolg wordt daarin genoemd, het regt dat de eigenaar heeft, om de aan hem toebehoorende zaak van iederen bezitter, terug te vorderen, welke bepaling trouwens reeds in het *Burgerlijk wetboek* en *het Reglement op de burgerlijke regtsvordering* voorkomt, en de herhaling waarvan ter genoemde plaatse, onzes inziens, dus wel eenigzins overbodig is te noemen.

Maar welk regtsgevolg bestaat er, indien het regt van reclame, om welke reden dan ook, niet kan uitgeoefend worden? Het burgerlijke regt bepaalt dat alle verbindtenissen om iets te doen of niet te doen, worden opgelost in vergoeding van kosten, schaden en interessen, ingeval de schuldenaar niet aan zijne verpligtingen voldoet; en voorts dat, zelfs indien het niet nakomen der verbindtenis te wijten is aan arglist, de vergoeding van kosten, schaden en interessen, ten opzigte der geledene schade, alleenlijk datgene bevatten kan, hetwelk een *onmiddelijk* en *dadelijk* gevolg is van het niet nakomen der verbindtenis.

En welke schade van dien aard zal het gouvernement ooit op het veld der wetenschap kunnen bewijzen? Bewijst dit niet dat straffen en verbodsbepalingen op het terrein der wetenschap zeer moeijelijk eene plaats kunnen vinden?

Wij herhalen het, er moeten inderdaad in het oog loopende misbruiken hebben plaats gehad, om zoodanige wetsbepalingen noodzakelijk te maken. Zij, die zich aan die misbruiken hebben schuldig gemaakt, hebben der wetenschap in Nederlandsch Indie een moeijelijk te herstellen nadeel berokkend.

Namens de redactie,
E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT
van den 5den *December* 1857, N°. 97.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de boekhouder bij het kollegie van boedelmeesteren te Batavia G. D. Domingus jr.

ONTHEVEN:

Eervol, van de verdere waarneming der betrekking van posthouder te Lais (Benkoelen), onder toekenning van wachtgeld, C. B. J. de Sausin.

BENOEMD:

Tot leden der subkommissie van onderwijs te Samarang, voor de zaken te Salatiga:
de tijdelijke adsistent-resident van Salatiga;
de tijdelijke predikant der protestantsche gemeente, en
de tijdelijke kontroleur der landelijke inkomsten en kultures aldaar.

Tot derden kommies bij de algemeene rekenkamer, de buitengewone derde kommies bij die kamer W. D. van Berckel jr.

VERLEEND:

Een 2 jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte:
aan den assistent-resident van Lebak (residentie Bantam) M. J. Pool;
aan den 1sten commies bij de directie der middelen en domeinen W. Humme jr.

Een verlof naar Nederland, voor den tijd van zes maanden, buiten bezwaar van den lande, aan den pastoor te Batavia H. van der Grinten.

SCHULDIG OF NIET SCHULDIG?

De heerlijke omstreek, het gezonde klimaat en de aangename conversatie deden mij, verscheidene jaren geleden, besluiten, eenigen tijd in de hoofdplaats van eene der zuidelijke provinciën van Frankrijk te vertoeven. Ik had het genoegen door vele familiën vriendelijk ontvangen te worden. Onder hen, die ik alzoo, aantrof, bevond zich een zekere heer Eugène Lancreville. Hij was iemand, die terstond belang inboezemde, had eene slanke gestalte, was innemend van voorkomen en zedig van gedrag. Bij den eersten oogopslag maakte hij derhalve een gunstigen indruk, die echter bij nadere waarneming zijner gelaatstrekken verzwakt werd. Een diepe naad, van het voorhoofd tot den mond, liep over zijne wang en gaf zijn gelaat eene onaangename uitdrukking. Soms was hij stil en in gedachten verdiept, ja bijna knorrig en vervelend, terwijl op een anderen tijd een gesprek met hem levendig en onderhoudend was, en van eene uitgebreide belezenheid en gewigtige ondervinding getuigde. Hij kon niet ouder dan 40 jaar zijn, en terwijl de bruine kleur van zijn gelaat en de naad over zijne regterwang mij deden vermoeden, dat hij tot den militairnen stand behoorde, ontweek hij echter elke vraag, welke daarop betrekking had.

De heer de Merac, een welgesteld en achtbaar grondbezitter, leefde met een zoon en eene dochter in de nabijheid der stad. In zijn huis had ik Lancreville altijd aangetroffen. Hij dong naar de hand van Josephine de Merac en zijne aanzoeken werden gunstig opgenomen. Hoe hij met deze familie in kennis was geraakt weet ik niet, alleen had ik toevallig eens gehoord, dat Lancreville, August, den zoon van den heer de Merac, in eene gewigtige aangelegenheid, toen beide in Parijs waren, eene wezentlijke dienst had bewezen. — De jonge de Merac werd voor een ligtzinnig en verkwistend mensch gehouden, en zou aan zijne betrekkingen veel verdriet en kommer berokkend hebben. Zijne zuster Josephine was een beminnelijk, vrolijk meisje. Het was mij onverklaarbaar hoe Lancreville hare toegenegenheid verworven had, daar verschil in leeftijd en karakter gewoonlijk beletselen voor eene wederkeerige toegenegenheid opleveren. Hij was een ernstig, achterhoudend man, bij wien onaangename ervaringen een buitengewonen indruk hebben achtergelaten, welke hem somwijlen terugstootend en geheimzinnig scheen te doen zijn; zij daarentegen een levendig meisje, bloeijend in alle schoonheid van jeugd en onschuld. De diepzinnige, stille Lancreville was echter met betrekking tot Josephine de Merac een hartstogtelijk minnaar. Ook was het in zijn voordeel, dat vader en zoon hem blijkbaar zeer hoogschatten.

Lancreville was noch bij de dames noch bij de heeren van den omtrek zeer gezien. Niemand wilde met hem vroeger bekend geweest zijn, en iedereen was bereid heimelijk nadeelige geruchten nopens hem te verbreiden. Dan had men eene aanmerking over de domheid en blindheid des vaders, die een geheel vreemden man, welke steeds het zwijgen over zijne familie en afkomst bewaarde, den omgang met zijne dochter veroorloofde; en dan weder duidde men Lancreville zijne bekendheid met den verkwistenden August ten kwade. Langzamerhand begon ik aan deze geruchten geloof te slaan. Ik zag Lancreville half voor een fortuinzoeker aan, die ernst veinsde en zich in geheimzinnigheid hulde om zijne grondbeginsels des te beter te verbergen: want het was algemeen bekend, dat Josephine de Merac behalve datgene, wat zij van haar vader te wachten had, zelve een aanzienlijk vermogen bezat. Verschil van inzigten en soms voorkomende woordentwisten bragten er het hunne toe bij, om mij nog meer tegen hem in te nemen, en ik geloof, dat onze afkeer wederkeerig was. Of hij mijne oplettenheid jegens Josephine kwalijk nam, weet ik niet, doch hij brak allengs den omgang met mij af, en zou gaarne, naar ik meen, geheel met mij gebroken hebben, zoo hij slechts eenige aanleiding daartoe had kunnen vinden.

Ik was in den herfst eenige dagen bij mijnheer de Merac, om in den omtrek te jagen, en ik moet bekennen, dat Lancreville's afwezen mijn vermaak zeer vergrootte.

Op zekeren avond had ik mij met de familie ter rust begeven, doch de atmosfeer was zoo drukkend dat ik niet slapen kon; ik stond op en kleedde mij weder aan. Nadat ik het venster geopend had, plaatste ik mij er voor om eenige frissche lucht te scheppen. Er was een zachte wind opgekomen, de wolken dreven aan den trans des hemels voort en bedekten het licht, dat de maan bijwijlen van zich gaf. Zoo had ik daar reeds tot na middernacht tusschen droomen en waken doorgebragt, toen ik een ligt gerucht in mijne nabijheid hoorde. Ik luisterde naauwkeurig en hoorde dat het uit de kamer beneden mij kwam, en het scheen, alsof het door vijlen en andere dergelijke werktuigen veroorzaakt werd. Daarop meende ik zacht te hooren spreken, en toen werd het doodstil. Eindelijk hoorde ik voetstappen en het juist doorbrekende licht der maan deed mij zien hoe iemand voorzigtig den hoek van het huis omging. Doch hoe groot was mijne verwondering toen ik Lancreville's gelaat en gestalte herkende. Hij zag mij niet. In mijne verrassing sloeg ik echter met de hand tegen het venster en veroorzaakte daardoor een gerucht, dat Lancre-

GOEDGEKEURD:

Dat door den Consul Generaal van Frankrijk in Nederlandsch Indië

IS BENOEMD:

Tot zijnen consulairen agent te Soerabaya, de heer Pieter Kervel (ten regten Pieter Jan Antonie Kervel).

Militair Departement.

VERLEEND:

Een 2jarig verlof naar Nederland, aan den kapitein bij het corps pupillen L. A. de Klerck.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Courant* van 2 December 1857, N°. 96 worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de Executeuren te Batavia: van wijlen den weledgestr. heer Mr. J. H. Tobias.

Door de Agenten der Soerabayasche Wees- en Boedelkamer te Probolingo: van wijlen den heer Hartwijn Ronkes.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING

Op Vrijdag den 11den December.

Voor de woning van den heer H. J. Lion te Gatottan.

Op Zaturdag den 12den December.

Voor de woning van den kapt. Keijser in het militair kampement.

ADVERTENTIEN.

VENDUTIE

Op Zaturdag den 12den December a. s.

Zal door D. D. Boeckholtz, te Grissee worden verkocht EEN HALF AANDEEL IN EEN HUIS en ERF, gelegen in het Chinesche kamp aldaar, bij de verponding geregistreerd onder N°. 20, toebehoorende aan Go Kongsok. (820)

VENDUTIE

Op Maandag den 14den December 1857.

Ten huize van Ds. A. van Davelaar, van eenen netten INBOEDEL, bestaande uit: **Mahonyhouten Banken, Stoelen, Tafels, Kasten, Knapen**, enz., **Meubels van Jattie** en **Eikenhout; Spiegels, Schilderijen, Tafel-, Muur-,** en **Hang-Lampen** enz.

Een span **Wagen Paarden.** (815)

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Dingsdag den 15den December.

Ten huize van den WelEdel Gestrengen Heer Luitenant kolonel Maier, van SPIEGELS, SCHILDERIJEN, BANKEN, TAFELS, STOELEN, en hetgene verder te voorschijn zal worden gebragt. (806)

VENDUTIE

Op Woensdag den 16den December aanstaande.

Zullen te Probolingo op publieke vendutie worden verkocht, de roerende en onroerende GOEDEREN uit den boedel van wijlen den Heer H. K. Willems, door

Den Testamentairen Executeur,
J. W. CONDOO.

Probolingo,
den 6 December 1857. (822)

VENDUTIE

Op Woensdag den 16den December 1857.

VOOR DE TOKO VAN PEREIRA & CO.

Van diverse **Dames Japonnen**, als **Barège, Organdie, Baijadère, Jacconets,** Chinesche en Fransche **Zijden Stoffen, Gemaakte Hemden,** mans en kinder **Hoeden, Zwarte Zijden Dassen, Barège Shawls, Kinder Kieltjes, Bedak Doosjes, Hangstolpen, Kantoor lampen, Koffij kannen,** diverse **Lantarens, Lamp glazen, Vertinde keuken gereedschappen, Zeep, Hageltasschen, Veldflesschen, Postpapier, Regen Jassen, Alkatieven, Voetenbankjes, diverse Dranken, Sla-olie, Edammer** en **Z. M. Kazen,** versche **Hammen** en **Boter,** enz. enz. (826)

Op de vendutie van den 16den dezer.

Zullen door de ondergeteekenden nog worden verkocht voor rekening van belanghebbenden, de volgendë beschadigde goederen, aangebragt per *Tiang Thaij*, als:

G § S § 1439.	1 kist inh.		3 RUSS. BILLIARTEN. 6 DOZEN BORSTELS.
„ § 1533.	1 vat	„	12 PORCEL. WASCH-STELLEN.
„ § 1534. 1535.	2 vaten	„	66 ps. id. BLOEM VAZEN.
„ § 1536, 1537.	2	„ „	384. ps. id. PRESENT KOPJES en SCHOTELS.
			56 doz. id. KOPJES en SCHOTELS.
„ § 4,	1	„ „	11 ps. id. BLOEM VAZEN.

(827) **PEREIRA & CO.**

Op vendutie van den 16den dezer, zullen mede worden verkocht:

2 VOLTAIRES, 2 fraaije TOILET TAFELS
1 groote TOILET SPIEGEL, 2 BONHEURS DU JOUR en 1 welluidende PIANO.

(828) **PEREIRA & CO.**

UITBESTEDING.

Op Vrijdag den 18den December 1857.

's Morgens ten 9 ure, zal op het bureau van den ondergeteekende, heruitbesteding worden gehouden voor het reinigen van hospitaalkleding en fournituren, en vullen der laatste, voor het groot Militair Hospitaal te Simpang, en de troepen in garnizoen te Soerabaija, voor het jaar 1858, op de voorwaarden en bepalingen, vervat in de *Javasche Courant* van den 20sten Junij 1857 N°. 49; wordende hierbij herinnerd dat de inschrijvingsbilletten moeten worden ingevuld, zoo als bij N°. IX. van opgemelde voorwaarden is bekend gesteld.

Voorts zal *op Woensdag den 23sten December* 1857, des morgens ten 10 ure te *Malang* uitbesteding worden gehouden voor het reinigen van Hospitaalkleeding en fournituren, en vullen der laatste, ten behoeven van het convalescenten-gesticht aldaar, op dezelfde voorwaarden als in de *Javasche Courant* van den 20*sten Junij* 1857 *N°.* 49 zijn bepaald.

Nadere inlichtingen, zoomede omtrent de begrootte hoeveelheden zijn te bekomen op het bureau van den ondergeteekende in de *Heerenstraat*, en bij den Militairen kommandant te *Malang*.

(832) *De Onder Intendant der 2e klasse in de 3e Militaire Afdeeling.*
Hk. VEMER.

VENDUTIE WEGENS VERTREK.

Op Dingsdag den 29sten December.

Ten huize van den Ridmeester Abbink, in het Kavallerie Kampement.

Van gepolitoerde MEUBELEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN, LAMPEN, IJZEREN LEDIKANTEN (groote en kleine), ZILVER, GLAS- en AARDEWERK, KEUKENGEREEDSCHAPPEN, WAGENS, twee span mooije SANDELHOUT-PAARDEN en twee schoone en goedgedresseerde RIJDPAARDEN, waarvan één zeer geschikt voor dames RIJDPAARD. (830)

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP AMBON,

Kapt. Hugenholtz,

Zal omstreeks den 16den dezer, naar Macassar, Timor en de Molukkos vertrekken. Adres

(825) W. CORES DE VRIES.

TE KOOP

Eene in Europa vervaardigde DRAAIBANK met daarbij behoorende bijtels, stelschroeven enz., tot het snijden van verschillende draad.

Deze bank is zeer geschikt voor instrumentmakerswerken. Te bezigtigen bij

(824) E. FUHRI & CO.

TE KOOP

Een zoo goed als nieuwe VICTORIA WAGEN, *Europeesch maaksel.* Te bezigtigen en te bevragen bij

(802) P. KERVEL & CO.

UIT DE HAND TE KOOP.

Een goede BENDY en TUIG en een RIJPAARD, boven de 4 voet hoog. Te bevragen bij

(831) **E. FUHRI & CO.**

TE KOOP

Een compleet **Daguereotype Toestel** met grooten voorraad nieuwe platen en lijsten.

Te bevragen bij

(810) E. FUHRI & CO.

PAS ONTVANGEN.

VERSCHE ZALM.
„ KABELJAAUW.
„ YLBOT.
„ MAKREEL.
„ HOMMERS.
„ OESTERS.

(813) Bij **PEREIRA & CO.**

---

ville hoorde en hem zijne schreden deed verhaasten. Ik verloor mij in gissingen wat hem daartoe mogt gedreven hebben. Toen de morgen aanbrak en het gewone uur voor het ontbijt gekomen was, stond ik in tweestrijd of ik het voorval van dezen nacht wel mede zou deelen. Wij zouden dien dag op de jagt gaan, doch toen ik in de ontbijtkamer trad, vond ik er alleen Josephine; haar broeder had haar door een briefje verwittigd, dat hij naar de stad gegaan was, om daar den dag door te brengen. Juist hadden wij besloten haar vader te doen roepen, toen hij in hevige gemoedsbeweging binnen kwam, en ons mededeelde, dat hij dien nacht van eene aanzienlijke som gelds beroofd was. De heer de Merac had 3 of 4 dagen geleden 15,000 francs aan schuldbekentenissen van de fransche bank en even zooveel aan goud ontvangen; dit geld, zeide hij, heb ik in eene ijzeren kist gedaan, die van een sterk slot voorzien en in eene kamer onder uw logeervertrek geplaatst is. Gisteren avond voor het ter ruste gaan, heb ik mij overtuigd dat alles in goede orde was; van zulk een diefstal kan ik mij geen denkbeeld vormen. — De heer de Merac besloot zich onverwijld naar het policie-bureau te begeven. Voor dat hij ging verhaalde ik hem, wat ik van den diefstal wist; alleen verzweeg ik dat ik Lancreville had herkend en daarvoor had ik mijne redenen. Ik had een afkeer van Lancreville, dit wist de familie; zoo ik dus alles verhaald had, zou men mij niet geloofd en het gezien ik gezien had voor een droom verklaard hebben. En hoezeer ik ook tegen Lancreville ingenomen was, zoo schaamde ik mij echter over de vermoedens, die in mijne ziel oprezen en die ik niet vermeldde.

In den loop van den morgen begaf ik mij naar mijne woning in de stad, en hoorde van den heer de Merac, dien ik ontmoette, dat de policie niet wist, wien zij moest verdenken. — Ik at dien dag aan de table d' hôte en trof eenige minuten voor het middagmaal Lancreville aan. Wij groetten elkander koel; hij zeide dat hij in den namiddag naar de Merac's wilde gaan, hoewel hij reeds den vorigen avond was aangekomen, maar dat hij toen nog te vermoeid was geweest om dadelijk een bezoek bij de familie te kunnen brengen. Het verwonderde mij natuurlijk zeer, hoe iemand, die van eene reis terugkeert en zeer vermoeid is, toch omstreeks middernacht in de duisternis om een particulier huis wandelt en als een misdadiger op het hooren van gerucht wegloopt. — Ik liet mij echter geen woord ontvallen, waaruit hij kon opmaken dat ik hem had bemerkt, en deed alleen deze vraag: of hij van den diefstal in het huis van den heer de Merac had gehoord. Lancreville's gelaatskleur veranderde bij deze vraag; hij scheen verward en antwoordde plotseling: dat hij daar iets van gehoord had, maar de nadere bijzonderheden van mijnheer Merac hoopte te vernemen. Lancreville was niet genegen het onderhoud voort te zetten, en kort daarop werden wij aan tafel geroepen. Nu was ik volkomen overtuigd dat hij eenig aandeel in den dien nacht beganen diefstal had.

Ondertusschen was een oud vriend van mij eenigen tijd te voren (terwijl Lancreville afwezig was) in deze stad aangekomen om eenige bloedverwanten, die aldaar woonden, te bezoeken, Obrist Becroy geheeten, een aanzienlijk Fransch officier, die zich in vele veldtogten onder Napoleon een beroemden naam verworven had. Hij was door Lodewijk XVIII in zijn rang bevestigd, doch had zich sints eenigen tijd uit de dienst teruggetrokken. Ik was verheugd hem zoo onverwacht aan te treffen, en hij had mijne uitnoodiging, om met mij dezen dag aan de table d'hôte te eten, aangenomen. Obrist kwam eerst toen wij reeds aan tafel zaten; hij kon als model van een oud, dapper soldaat dienen, en was spraakzaam en goedhartig. Onder het eten was Obrist Becroy bijzonder stil, en beschouwde hij van tijd tot tijd Lancreville naauwkeurig; doch deze scheen hem niet te herkennen. Na den maaltijd ging ik met Obrist naar mijne woning en onderweg plaagde ik hem met zijne ongewone stilzwijgendheid onder tafel.

— Ja, vriend, hernam hij, wie was toch om 's hemels wil die man met den houw over de regter wang, die aan het einde van de kamer zat?

— Eugène Lancreville! antwoordde ik.

— Lancreville, — Lancreville, herhaalde Obrist in zich zelven sprekend; neen, zoo is zijn naam niet, zelfs geene overeenkomst er mede; maar die naad, dat gezigt, die uitdrukking, ik kan het niet vergeten! Wie of wat is hij?

— Dat weet ik niet, mijn beste vriend, ik kon het nooit te weten komen! was mijn antwoord.

De nieuwsgierigheid van Becroy was zoo ligt niet te bevredigen; doch ik kon hem slechts mededeelen, dat Lancreville naar de hand van Josehine de Merac dong, betgeen ik bij gerucht gehoord had, en dat hij zeer achterhoudend was.

Mijn vriend was blijkbaar in nadenken verdiept en herhaalde meermalen: wonderlijk, zeer wonderlijk! Ten laatste verzocht hij mij om, met Lancreville, zoo ik hem zag, een gesprek over den vorigen oorlog aan te knoopen en hem te vragen of hij in den slag van Smolensko was geweest. Tevens beloofde mij Obrist, om, zoodra ik hem Lancreville's antwoord terug bragt, mij de oorzaak van zijne verwondering en vragen te verklaren.

(*Wordt vervolgd.*)

WEDEROM ONTVANGEN:

PUIKE NIEUWE GRASBOTER.

(790) Bij KARTHAUS & MELCHERS.

ONTVANGEN

BIJ

DE STURLER & FAGNOTTI.

ROOK SPEK in vaatjes.
ST. NICOLAAS GOED.
DEVENTER, SNIPPER, SECRETARIS, SUKADE } KOEK in blikken en in flesschen.
ALLERLEI SUIKER GOED.
dito THEE BANKET.
PUIKE HAMMEN, enz. (816)

VERKRIJGBAAR:

Indische Zak-Almanak 1858 met een los waschboekje . . . . *f* 2.— rec.
Almanach comique. 1858. . . » 2.— »
Almanach pour rire. 1858. . . » 2.— »

(800) **E. FUHRI & CO.**

OVERHEERLIJKE BOTER.

(819) Bij DE STURLER & FAGNOTTI.

PAS UITGEPAKT.

Een aller fraaist factuur SPEELGOED VAN BLIK, in doosjes en enkele stukken, FONTEINEN voor EAU DE COLOGNE.

(814) Bij MARTENS & CO.

PSALMEN EN GEZANGEN.

In rood marokijn, verguld op snede, in klein formaat.

Zeer geschikt voor een geschenk, à *f* 6.— rec.

(807) E. FUHRI & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(518) Bij SCHIMMELPENNINCK & CO

WISSELS OP NEDERLAND.

(554) Bij RUYL CRAMER & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(758) Bij B. J. VAN ECK & CO.

BESTE ENGELSCHE

MERKINKT.

à *f* 1.— Rec. het fleschje. Bij

(818) E. FUHRI & CO.

JAVA BODE.

De Ondergeteekenden, Mede-Eigenaren van het dagblad *de Java-Bode*, hebben de eer te berigten, dat de Maatschap tot uitgifte van genoemd Blad, voor gezamenlijke rekening met den Heer W. BRUINING, door opzegging van laatstgemelde, op ultimo December aanstaande ontbonden zijnde, deze onderneming voor hunne rekening op dezelfde wijze zal worden voortgezet ter drukkerij van den Eerst-Ondergeteekende, die even als vroeger met de Administratie van het blad zal blijven belast.

H. H. Inteekenaren op *de Java-Bode*, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 1858 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Eerst-Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *Franco* toe te zenden, opdat de Uitgevers in staat gesteld mogen worden, de oplage bij tijds te regelen.

PRIJS VOOR HET EERSTE HALFJAAR.

voor Batavia. . . . . *f* 12,50
„ Java. . . . . „ 15.—
„ de Buitenbezittingen. . . . . „ 17,50
„ Nederland. . . . . „ 22,50

BATAVIA, 14 *November* 1857. **H. M. VAN DORP.** (774)
VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

De Inteekening en storting voor dit Blad kan ook geschieden bij V. H. NOMAN KOLFF & Co te Samarang en E. FUHRI & Co te Soerabaya.

---

f 20,000.—

IN LEEN te bekomen onder hypotheek of twee solide borgen. Inlichtingen te bekomen bij E. FUHRI & Co. (818)

ONTVANGEN

BIJ

MEJUFVROUW M. DE BRUIJN,

DAMES MODEMAGAZIJN.

IN DE

Tanbangan Biebis of Overvaartstraat.

De nieuwste GEKLEURDE GLAÇÉ, ZIJDEN JAPONNEN.
Zeer moderne SORTIES DE BAL, Parijsche CORSETTEN.
REIS MANTELS.
LAKEN TALMA'S.
GLAÇÉ en ZIJDEN DAMES en HEEREN HANDSCHOENEN, SUPERIEURE KWALITEIT.
Uitmuntend FIJNE KUNSTBLOEMEN en fraaije ZIJDEN WAAIJERS.

Wijders beveelt zij zich bij voortduring aan, tot het maken en leveren van JAPONNEN, COIFFURES, ÉLÉGANTE DAMES HOEDEN, SORTIES en alles wat tot het DAMES VAK behoort. (823)

VERKRIJGBAAR IN DE STADS APOTHEEK.

WURMMUISJES, (WORM COMFITS).
PATE PECTORALE DE REGNAULD.
ELIXIR ANTIGLAIREUX.
SIROP ANTISPASMODIQUE.
SIROP DE SARSEPAREILLE DE QUET.
SIROP PECTORAL DE LAMOUROUX.
ESSENCE DE SARSEPAREILLE.
BAUME DE CORVISART.
MURRAY'S FLUID MAGNESIA.
WOODHOUSE'S BALSAM OF SPERMACETI.
FRANSCHE en ENGELSCHE CLYSOPOMPES.

(804) **C. ROSEMEIER.**

BIJ E. FUHRI & CO.

Microscopen, balansen, gewoon en medicinaal gewigt, fraaije staande en hangklokjes, loopende acht dagen, **verrekijkers, thermometers, tooverlantaarns, dominospellen, dobbelsteenen, schimmelspellen, étagère-voorwerpen, groen gordijnlinnen** met **spanhaken** en **katrollen, ivoren lunds potlooden, zilveren potloodhouders, enz.** (765)

In eene APOTHEEK op eene der hoofdplaatsen van Java wordt gevraagd een PROVISOR of BEDIENDE, bewijzen van bekwaamheid kunnende produceren. Adres Lett. A. P. bij de heeren E. FUHRI & Co te *Soerabaija.* (809)

234ste Staats-Loterij.

De loten voor deze trekking zullen na aankomst der volgende mail bij de ondergeteekenden à contant tegen de hierbij opgegeven prijzen verkrijgbaar zijn:

Een heel lot . . . . *f* 100.—
„ half lot . . . . „ 50.—
„ vijfde lot . . . . „ 20.—
„ tiende lot . . . . „ 10.—

(801) **E. FUHRI & CO.**

WORDT GEVRAAGD:

Een KLERK, bekend met eenig administratie-werk, en eene goede hand schrijvende.

Gelieve zich te adresseeren

(821) Bij F. J. H. BAIJER.

SOERABAYA, 7 *December* 1857.

HOLLOWAY'S ZALF EN PILLEN.

WONDERBARE GENEZING VAN ZEERE BEENEN.

CORNELIS DE W.. te *Samarang* leed gedurende acht-en-twintig jaren aan zeere beenen; somtijds zoo erg dat de pijn bijna onlijdelijk was, daar zij geheel met wonden en wild vleesch overdekt waren. Zijne vrienden hadden sedert lang de hoop opgegeven van hem het gebruik zijner ledematen te zien weder krijgen, daar hij in zulk een beklagenswaardigen toestand verkeerde en de doctoren zijne ziekte ongeneeslijk verklaarden. Hij had echter van verschillende zijden gehoord van de weldadige uitwerking in dergelijke gevallen door de HOLLOWAY'S ZALF en PILLEN, te weeg gebragt en besloot daarmede insgelijks eene proeve te nemen. Na een gebruik van slechts weinige weken, gevoelde hij zich werkelijk beter en toen bij dit twee en eene halve maand had volgehouden, was hij geheel genezen, na 28 jaren lang kreupel te zijn geweest.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te Soerabaya, tot de ondervolgende prijzen:

DOOZEN PILLEN van *f* 1.— *f* 3.— en *f* 5.—
POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— „ „ 5.—

SOCIETEIT CONCORDIA.

BAL en SOUPER.

Op 1 *Januarij* 1858.

NAMENS DE DIRECTIE,
De Secretaris,
(829) GROLMAN.

SOERAT KABAR

BAHASA MELAYOE.

Brapa kalie orang minta sama kita orang kaloewarken lagie itoe soerat kabar, dari sebab itoe kita orang maoe kaloewarken lagie moelaie taoon 1858 begimana atoerannja dalem taoon njang soeda; mangka orang orang njang soeka ambil itoe soerat kabar, bolee bilang dan tarook tanda tangannja di *Batavia* sama toewan VAN HAREN NOMAN & KOLFF, dan di *Samarang* sama toewan VAN HAREN NOMAN KOLFF & Co, dan di *Soerabaya* sama

Toewan E. FUHRI & Co.

Harganja njang satenga taoon dengen di kirimken di pos. . . . . *f* 6.— rec.
di Soerabaya . . . . „ 5.— „

Manka itoe oewang harganja moesti di baijar lebee doeloe; kaloe di kirim di pos, soeratja moesti di baijar sama orang njang kirim. (791)

SOERABAYA, den 10den December 1857.

TELEGRAFISCH BERIGT.

BATAVIA 7 *December* 1857.

De op heden alhier in veiling gebragte 60,000 picols Gouvernements suiker zijn verkocht voor *f* $18\frac{1}{4}$ per picol voor N°. 18, hetgene gelijk staat met *f* $17\frac{1}{4}$ voor N°. 16.

— Wij vernemen heden per telegraaf, waarvan het berigt reeds gisteren te Batavia werd aangeboden, dat de overlandmail eergisteren aldaar is aangebragt. *Suiker* is *f* 5.— lager; *Koffij* lusteloos. In Europa heerscht een algemeene gelderisis, zoodat de Nederl. bank te Amsterdam haar disconto tot op 6 pCt. heeft verhoogd.— De koning van Delhi is niet doodgeschoten.

— Met genoegen vernemen wij dat door het plaatselijk Bestuur maatregelen zijn genomen ter verbetering van het slechte gootenstelsel, en ter voorkoming van de nadeelige gevolgen, welke daaruit, ten opzigte van den gezondheidstoestand der inwoners voortvloeijen, zijnde de tweede rooimeester van wege den Resident aangeschreven, om, bijgestaan door de respective wijkmeesters, in elk huis binnen de stad de latrines op te nemen, en te zien of dezelve zich in behoorlijk daargestelde zinkputten ontlasten, en bij bevinding van het tegendeel de respective eigenaars der panden te noodzaken om behoorlijke zinkputten te doen vervaardigen ter voorkoming van het uitloopen van latrines in de stadsgooten.

Wij vertrouwen ten volle dat de eigenaars van huizen binnen deze stad zullen medewerken, om deze maatregelen van het plaatselijk Bestuur zooveel mogelijk aan derzelver goede doel te doen beantwoorden.

— Laatstleden maandag is in straat Madura, tusschen deze plaats en Grissee, eenen stouten roof gepleegd. Drie van laatstgenoemde plaats naar herwaarts per djangolan vertrokkene Arabieren werden onderweg door eene rooverprauw overvallen en geplunderd. Onder het geroofde bevindt zich, volgens verklaring der bedoelde arabieren, onder anderen eene trommel, inhoudende *f* 24000 aan bankpapier, recepissen en zilvergeld, benevens 15 thail goud. Een der Arabieren werd door eene lanssteek ernstig gewond en een der opvarenden ontving eenen paranghouw op de linkerschouder.

De alhier gestationneerde kruisboot N°. 61 is onmiddelijk ter opsporing der roovers uitgezonden, en van het voorval naar alle naburige strandresidentien kennis gegeven om, zoo mogelijk, de daders meester te worden.

— In het district Rawapoeloe N°. 1, afdeeling Sourabaija, is dezer dagen eenen Inlander door eenen kaaiman verslonden. Het monster later gevangen zijnde, bleek, volgens mededeeling van het districts hoofd, eene hoogte van 4 voet en eene lengte van 19 voet te hebben.

— Men deelt ons van Bawean mede dat onder de bevolking aldaar geruchten loopen dat dit eiland gevaar heeft van in de maand Maart of April eerstkomende wanneer de moesson daartoe de beste gelegenheid aanbiedt, door zeeroovers bezocht te worden.

In 1851 werd, gelijk bij sommige onzer lezers bekend zal zijn, het beruchte zeeroovershoofd Daing Makassing met vrouw en kind door Z. M. Stoomschip *Hekla*, gevangen genomen en naar herwaarts overgebragt. Deze arrestatie nu, is geschied door medewerking en toedoen van den Baweaner Saratie, die daarvoor van Gouvernementswege met eene zilveren médaille en *f* 300 gratificatie is beloond geworden.

Daing Makassing is in 's lands gevangenis alhier overleden en zijne echtgenoote en zoon zijn daarna op vrije voeten gesteld en naar hunne woonplaats teruggekeerd.

De opvarende eener van Sindara, (behoorende tot het gebied van Mandhar op Celebes) te Bawean aangekomen vaartuig heeft aan het plaatselijk bestuur aldaar verklaard dat de zoon van Daing Makassing aanstalten maakte om met behulp van zeeroovers van Solok, Tabelo, Ceram en Papoea in de maand Maart of April (moesim oentara) het eiland Bawean af te loopen.

Wij vernemen tevens dat bereids door het Bestuur dezer residentie de noodige maatregelen zijn genomen om eenen aanslag, indien men die mogt beproeven, in tijds te ver-

ijdelen, en den zeeroovers indien zij zich in de wateren dezer residentie vertoonen, zooveel mogelijk afbreuk te doen.

— Men meldt ons van Sumanap het volgende:

In den morgen van den 4den dezer, omstreeks 11½ ure, kwam er eene regenbui uit het N. W. opdagen, welke gepaard met bliksem en donder, binnen weinige minuten zoodanig in hevigheid toenam, dat de vlaggestok (een pronkstuk van het fort zijnde p. m. 100 voeten hoog), staande op het wester-bastion, door de bliksem getroffen werd, waardoor hij van boven tot aan den begane grond gedeeltelijk werd weggeslagen en gescheurd, met verlies daarenboven der halve bovensteng, die bij het naar benedenvallen binnen het fort, met de vrouw van een inl. soldaat, zoodanig in aanraking kwam, dat daardoor eene vrij ernstige wond in den rug ontstond, die door spoedig aangebragte hulp van den plaatselijken geneesheer (na dat hij alvorens nog eenige houtsplinters uit de wond gehaald had), verbonden werdt.

Oogenblikkelijk na het gebeurde, werden door de overige dames der inl. manschappen dezer bezetting, ter afwering van het onweder hetwelk nog steeds, doch in mindere mate aanhield, offerhanden gebragt, bestaande in het op de binnenplaats werpen en stellen van messen, scharen, naalden, garen. gekookte en ongekookte rijst en ten slotte eene staande sapoeliedie (inl. bezem) op welker deelen, spaansche peper, witte uijen, pinangwortel, gambier en syriebladeren bevestigd waren, en het geheel (de bezem) omgeven door een kring van asch; hetgene bewijst dat het bijgeloof bij den inlander nog niet is uitgedoofd, en in deze is gesterkt geworden, doordien toevalliger wijze, binnen een uur het weêr bedaard was.

Den 12den November ankerde ter reede van Anjer (Bantam) het Amerikaansch driemastschip *Kate Hooper*, gezagvoerder John J. Jackson, komende van Macao (China), met bestemming naar Havannah, aan boord hebbende ruim 600 Chinesche emigranten, die in opstand waren.

Zeilende in straat Gaspar, hadden de Chinezen den 7den November in het benedenschip brand gesticht, klaarblijkelijk met het doel om de equipage, indien deze den brand zoude trachten te blusschen, te vermoorden en zich vervolgens van het schip meester te maken.

Dit plan is echter niet mogen gelukken.

De luiken en andere openingen van het tusschendek digtgesloten zijnde, waren de Chinezen gedwongen, zelf den brand te blusschen.

De pogingen van eenigen hunner om de luiken open te breken, hadden het gevolg, dat bij een daardoor ontstaan gevecht vijf Chinezen het leven verloren.

Nadat het hoofd van den opstand, benevens een twintigtal belhamels waren uitgeleverd, werden de luiken van het schip geopend.

De aanlegger van den opstand werd dadelijk opgehangen en de andere belhamels werden in de boeijen gesloten.

Daarna werden de luiken door gewapende manschappen der equipage bewaakt, om de overigen zich tusschendeks bevindende Chinezen te beletten hun verblijf te verlaten.

Op deze wijze had men het gezag aan boord weten te handhaven tot de aankomst te Anjer.

Op het vernemen van het bovenstaande, vertrok den 20sten November van Onrust, Z. M. schroefschoener *Bali*, met last om zoo spoedig mogelijk naar Anjer te sto men, en zoo noodig den gezagvoerder van het Amerikaansche schip assistentie te verleenen.

Bij aankomst aldaar was aan boord alles weder rustig. Men hield de Chinezen steeds in bedwang door hen allen tusschendeks te doen bewaken.

Als gezondheidsmaatregel werden 50 of 60 tegelijk op het dek toegelaten.

Nadat de equipage met 11 matrozen was versterkt, is het schip den 24sten November van Anjer vertrokken, om de reis naar Havannah te vervolgen.

Door den genomen maatregel om de Chinezen beneden te doen blijven en de luiken te bewaken, meende men het gezag aan boord te zullen kunnen handhaven.

De *Bali* vergezelde het schip tot op de hoogte van Krakatau.

TIMOR. Sedert den afloop der plaats gehad hebbende militaire expeditie tegen Takaip en Lidak, waarvan in vroegere nummers dezer courant is melding gemaakt, is hier alles weder rustig en wordt meer en meer de overtuiging verkregen, dat de plaats gehad hebbende tuchtiging den gewenschten indruk heeft gemaakt.

De Fettors van Oemattan en Amfouang hebben hunne hulde en onderwerping aan het bestuur op Timor aangeboden, terwijl ook door den keizer van groot Sonnebait blijken zijn gegeven van ontzag en eerbied voor ons gouvernement.

Het is bevestigd geworden, dat het volk van Takaip en vooral van Piet-Aie bij de tuchtiging veel heeft geleden en dat, behalve de gesneuvelden, later nog zeer vele aan bekomene wonden zijn overleden.

De Fettor Bakikooi laat niets van zich hooren en houdt zich voortdurend in het bosch schuil.

Te Atapoepoe was, na het vertrek der expeditie, een gerucht in omloop geweest, dat de Radja van Lidak en de Leuraij van Wahale veel volk hadden verzameld, om de redoute te Atapoepoe aan te vallen.

Dat gerucht heeft zich echter niet bevestigd; integendeel de Radja van Lidak deed pogingen, om vergiffenis te bekomen en zich aan ons gouvernement te onderwerpen.

(*Jav. Court.*)

Op den 2 dezer werd te Batavia met het van Japan teruggekomen schip *Jan Daniel*, Kapt. H. Hagers, aangebragt de ekwipage van het Ned. schip *van Bosse*, bestaande in den gezagvoerder, W. E. Hageman met zijne vrouw, benevens 25 opvarenden.

Wij ontleenen uit het Journaal van dien bodem, die in de Japansche zee totaal vergaan is, de volgende bijzonderheden omtrent de lotgevallen van dit schip en desselfs bemanning:

„Den 5 Julij, de rivier van Shanghae verlaten hebbende met bestemming naar Singapore, hadden wij al dadelijk met veel slecht weder te kampen, waardoor wij slechts langzaam vorderden. — Den 15 Julij werden wij, in het gezigt van het eiland Kokinsan, door zwaar stormweder overvallen, hetwelk den volgenden morgen zoo in hevigheid toenam, dat wij ons op eenen typhoon voorbereidden, en voor digtgereefde marszeilen in een dik bezette lucht. onder zware stortregens en invallende stormvlagen, koers hielden, — terwijl wij, gedurende tweede dagen, geene observatiën wonden bekomen.

In den nacht van 17 op 18 Julij, ten 3 ure, stootte het schip eensklaps, en vonden wij ons geheel omgeven door zware branding. Denkende door de duisternis die ons omringde, op klippen te hebben geloopen, deden wij naar zeemansgebruik al het mogelijke, om weder vlot te komen, doch vruchteloos.

Bij het peilen der pompen vonden wij reeds zeven voeten water; door de hemelhooge zee werd het schip geheel opgenomen, en viel dan weder met een vreeselijk gekraak neder, en dermate op zijde, dat wij slechts met moeite op het dek konden blijven staan. Wij poogden toen de groote boot uittezetten, maar deze werd door de zee tegen het schip aan stukken geslagen.

Onze laatste toevlugt bestond nu in twee sloepen, die wij gelukkig te water kregen en waarin wij ons allen begaven, onze wapenen en eenig voor de hand zijnde provisien medenemende. In dien tusschentijd was het dag geworden, nu bemerkten wij, dat wij op een ons geheel onbekend eiland gestrand en van klippen omringd waren.

Wij zagen om naar eene veilige plaats om te landen, en roeiden naar het strand, hetwelk wij bedekt zagen met honderden van inlanders; — maar daar ons verblijf, met zoovele menschen en zonder provisien, in twee kleine sloepen, onmogelijk was, moesten wij wagen, ons naar land te begeven, op het gevaar af van vermoord of gevangen genomen te worden.

Ten 8 ure ontscheept zijnde, bleek ons de vriendschappelijke gezindheid der bevolking al spoedig. Wij werden verder binnenwaarts op het eiland gebragt en gehuisvest, en vernamen, det het eiland Tarame heette.

Onze voeding bestond in eene soort van gierst met gedroogden visch en spek. Kleeding bezaten wij niet, behalve die wij bij het schipbreuklijden aan het lijf hadden. Wij bleven 8 dagen op het eiland, en waren onophoudelijk op den uitkijk, om een schip, dat ons zoude kunnen opnemen, te ontdekken, maar te vergeefs.

Toen werden wij naar een noordelijk liggend eiland Typysan gevoerd, waar wij, gedurende eene maand, op dezelfde gastvrije wijze als op Tarama behandeld werden.

Van Typysan zeilden wij met twee kleine jonken naar Grooi Lioutchiou, alwaar de gouverneur van Naffa ons op de hartelijkste wijze ontving. Wij vonden daar drie Fransche zendelingen, die van de weinige kleederen, die zij hadden, het een en ander met ons deelden. De onze zagen er zeer gehavend uit, en vooral hadden wij groot gebrek aan schoenen.

Den 9 November, dus bijna vier maanden na ons schipbreuklijden, werden wij verrast door de komst van de *Jan Daniel*, kapt. H. Hagers, van Decima komende, en door het opperhoofd aldaar, den Heer Donker Curtius, op de reis naar Java, afgezonden om ons aftehalen.

De Gouverneur van Naffa had den Heer Donker Curtius van het verblijf van schipbreukelingen op Lioutchiou weten kennis te geven. Wij werden op de *Jan Daniel*, op de meest menschlievende en hartelijke wijze, ontvangen, vergaten van lieverleden het geledene leed en gebrek en kwamen den 2 December allen gezond ter reede van Batavia aan.

— Men meldt ons van Buitenzorg:

Ll. Zaturdag, des namiddags omstreeks 5 ure, brak er een hevig onweder los en werden 9 buffels van den inlander Endong in de kampong Tjipajoong, op het land Tjipoetat, door den bliksem gedood. Evem zoo ging het met 2 buffels van Baijon van diezelfde kampong. Al die dieren bevonden zich in de kralen.

Dingsdag daaraanvolgende, werd een 45jarige inlander, Lantjong bapa Kassian genaamd, door de bliksem getroffen en bleef onmiddelijk dood.

Bij de schouwing bleek, dat de kleederen, die de ongelukkige gedragen had, geheel verteerd waren en zijn ligchaam bijna zwart was.

(*Java Bode.*)

PROBOLINGO, 6 *December* 1857. — Naar men zegt, is er eergisteren eene praauw beladen met kalk en koebeesten, bij het Krabbe Eiland (Poeloe Ketapang) door de roovers aangevallen, doch met geen ander doel, dan om de kleedingstukken der bevolking te plunderen.

De roovers schijnen Madurezen te zijn, die deze zee onveilig maken.

(*Soer. Nieuws- en Adv. blad*).

NEDERLAND.

Den 10den Augustus zag Amsterdam de 73ste Algemeene Vergadering der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, thans 14.303 leden tellende (met inbegrip van 692 honoraire). De ontvangsten over het afgeloopen jaar bedroegen ƒ 77.000, waarvan ƒ 39.637 was uitgegeven.

Van de leesbibliotheken, die, volgens het verslag, goed onderhouden zijn, wordt veel gebruik gemaakt. Er. kan echter nog veel worden gedaan.

Bij stemming werden verschillende prijsstoffen gekozen, voor welke de gouden médaille werd toegezegd: als 1°. met het oog op de tegenwoordige groote vraagstukken, *arbeid* en *armoede*, middelen aanwijzen om door het tegenwoordig lager onderwijs, de leerlingen vooral tot een vruchtbaar werkzaam leven op te leiden. Voorts wordt gevraagd. 2°. eene opgava van den omvang, oorzaak en herstel-middelen van het schoolverzuim; 3°. een leerboek der waterbouwkunde; 4°. beschouwingen op het gebied der staathuishoudkunde, inzonderheid ten aanzien van waarde, kapitaal, krediet, actiën-handel, loterij, belasting enz.; 5°. opgave van nijverheidstakken die, weinig kapitaal vereischende, door de behoeftige klasse het best kunnen ter hand genomen worden; 6°. oorzaken van de meerdere bekwaamheid van vreemde handwerkslieden boven de Nederlandsche, en middelen om hierin te voorzien. Verder wordt gevraagd: „Een volksboek over landverhuizing: waarom? wie, hoe, waarheen?"— Een voorstel is gedaan omtrent het doen houden van volkvoorlezingen over staathuishoudkunde, geschiedenis enz. Er is besloten tot het benoemen eener commissie om dienaangaande rapport uit te brengen, en de noodige middelen tot nitvoering voor te stellen. De opnoeming dezer onderwerpen toont reeds op zich zelve hoe de Maatschappij, haren naam en hare geschiedenis waardig, blijft voortgaan, om zoowel in de stoffelijke welvaart, als in verstandsontwikkeling, de middelen tot ware volksbeschaving te zoeken.

ENGELAND.

De pogingen tot het leggen van de telegraaflijn naar Noord-Amerika zijn voor 't oogenblik mislukt. Een ieder heeft uit de dagbladen kunnen vernemen hoe, nadat het schoone eskader van Britsche en Amerikaansche stoomschepen met menig saluutschot in zee was gestoken, daarop langs den neergelaten kabel een voortdurend seinen met de kust werd volgehouden, totdat eindelijk de landzijde geen antwoord meer ontving. Weldra bleek het dat de kabel, bij het afwinden, op eenen afstand van ca. 300 mijlen van de kust van Ierland in een diepte van 2000 vademen was gebroken. Voor 't oogenblik is de onderneming gestaakt, doch de hoop wordt daarom niet opgegeven. De ondervinding toch heeft geleerd dat het leggen van belangrijke onderzeesche telegraaflijnen zelden bij de eerste poging gelukt. Het gedeelte der N. Amerikaansche lijn, die thans van Halifax naar New-Foundland reikt, is een paar keer mislukt; even zoo mislukte bij de eerste poging det hans daargestelde lijn van Sardinië naar Afrika; en men hoopt dan ook, welligt reeds in October, na de evenachts stormen, eene tweede poging te wagen. Intusschen zijn een paar bezwaren die vroeger gemaakt werden, thans proefondervindelijk uit den weg geruimd. Men had gemeend dat de kabel niet goed zou zinken, en bij een overgang van 400 tot ca. 1200 vademen diepte is dit zonder bezwaar volbragt; ook vreesde men dat het overbrengen van den galvanischen stroom in groote diepte niet gelukken zou, en ook dit bezwaar is ongegrond gebleken: langs eene diepte van ca twee mijlen heeft men naar de kust geseind, waarbij zelfs, bij wijze van proefneming, de stroom door de geheele opgerolde lengte over de twee schepen (niet minder dan 2500 mijlen), werd geleid.

Intusschen zal men weldra in Zuidelijk Europa nieuwe ondervinding ten aanzien van zeetelegrafen hebben opgedaan. De verbinding van Afrika met ons werelddeel is eenige dagen geleden door een Engelschen ondernemer volbragt, door de nederlating van den kabel die van het eiland Sardinie naar Bone op de Algerijnsche kust geleidt. Deze kabel van 50 uren gaans lengte (270 kilometers) is met goed gevolg nedergelaten in eene diepte van 2000 tot 2600 ned. el. Gelijk gezegd, is dit de tweede proef die met deze linie genomen is. De eerste proeve verleden jaar, om dezen tijd, was door het afbreken van den kabel mislukt. De tegenwoordige kabel is van groote zwaarte. In October moet dezelfde aannemer voor de Engelsche regering twee nieuwe lijnen gelegd hebben, in verbinding met dien hoofddraad, de eene van Cagliari op Sardinie, naar Malta, door het diepste gedeelte der Middellandsche zee; de tweede van Malta naar Corfu. (Buitendien zijn onderhandelingen aangeknopt voor eene nieuwe lijn, van Triëst Alexandrië.) —

Dat men trouwens de hoop op eene Amerikaansche telegraaf-gemeenschap niet opgeeft, blijkt o. a. uit eene nieuwe concessie, dezer dagen door eene Fransch-Amerikaansche maatschappij verkregen, tot daarstelling eener tweede trans-atlantische linie. Deze zoude van Bordeaux uitgaan, over kaap Finistère en Lissabon de Azorische eilanden bereiken, en van daar naar de Amerikaansche kust worden gelegd.

— Uit een omstandig verslag over de Engelsche posterijen, dit jaar voor de tweede maal uitgebragt, blijkt dat in 1856 een getal van 478.000.000 brieven is verzonden, of circa 16 brieven per hoofd der bevolking. Dit getal is 4¾ pCt. boven het vorige jaar 1855 en ruim 500 pCt. boven het getal brieven in 1839, het laatste jaar vóór de posthervorming, waarin het totaal 76 millioen brieven bedroeg.

LONDEN 24 September — Op den Great-Northern spoorweg heeft een verschrikkelijk ongeluk plaats gevonden. Terwijl, namelijk een sneltrein den viaduct tusschen Newark en Tuxford passeerde, stortten verscheiden rijtuigen aan weerszijden van den weg in den afgrond, waardoor vier personen op de plek gedood en een groot getal in meerdere of mindere mate gekwetst werden.

ITALIE.

— Voor eenigen tijd keerde, na eenige jaren afwezigheid, de Genuesche kapt. Tortella in de haven van Genua terug, nadat hij met zijn kleinen schoener en slechts van 3 matrozen en 2 scheepsjongens vergezeld, eene reis rondom de wereld gemaakt en daarbij natuurlijk gevaren en ontberingen, in rijke hoeveelheid, ondervonden heeft.

Het dagboek, hetwelk hij gedurende deze avontuurlijke reis gehouden heeft, is rijk aan belangrijke bijzonderheden en zal waarschijnlijk in druk verschijnen. Tortella bragt eene verzameling van onbekende voorwerpen van allerlei aard mede, die hij op de vele eilanden van den reusachtigen Australischen Archipel, alwaar hij aan land is gegaan, bijeen gebragt heeft. Overal waar deze Nieuwe Marco Polo op zijne reis Europesche schepen ontmoette, en zijne moedige onderneming bekend werd, werd hij, zoowel als zijne kleine bemanning, met eerbewijzen overladen.

Bijvoegsel tot den **OOSTPOST** *van den* 10*den December* 1857, n°. 99.

De Turijnsche *Unione* meldt het volgende uit eenen brief van Venetie. — „De zusters van Manin hadden besloten eene uitvaart en lijkmis voor hunnen broeder te doen vieren in de San Luca Kerk, doch de policie heeft het verboden. Evenwel was het algemeen bekend geworden dat de plegtigheid op een bepaald uur zou plaats vinden, en kwam dus op dien vastgestelden tijd de geloovige menigte in grooten getale op; en, hoewel geen priester de dienst verrigtte, bleef de gemeente eenigen tijd in het kerkgebouw bijeen en zond hare gebeden op voor de rust van den afgestorvenen. Tot aller verwondering zag men eensklaps een rot soldaten naar de kerk oprukken en aan de poorten des tempels post vatten. — Daar echter bleef het bij en alles liep zonder de minste stoornis af. — Men zegt dat de zusters van Manin een verzoek (?) hebben ontvangen van wege de policie om geene uiterlijke rouw over hunnen broeder te dragen.

Tegenwoordige toestand en vooruitzigten van den Nederlandschen Tabakshandel.

In een geacht staathuishoudkundig tijdschrift vindt men eene voorstelling van den tegenwoordigen toestand van den Nederlandschen tabakshandel, en van de voorzigten daarvan, welke getuigen van zoodanig helder inzigt, dat het ons niet onbelangrijk is voorgekomen, dit opstel ook ter kennisse te brengen van zooveelen onzer lezers, welke belang hebben bij dit handelsvak op Java, dat in den laatsten tijd de aandacht zoo zeer tot zich getrokken heeft.

Wanneer men den tabakshandel van het afgeloopen jaar nagaat, dan is het niet te ontkennen, dat de omvang van dien handel eene vlugt heeft genomen, welke sedert een aantal jaren ongekend was. Genoegzaam alle partijen, zoo wel voor sigaren-fabrikaat als voor kerverij geschikt, vonden, zoo in publieke veiling als uit de hand, genegen koopers, en nog belangrijker zouden de omzettingen geweest zijn, bijaldien de aanvoeren met de behoeften gelijken tred hadden gehouden.

Daarenboven heeft zich onder de tabaks-handelaren een buitengewone speculatie-geest getoond in het koopen van zeilende partijen *manilla-tabak*, waardoor bij herhaling partijen van 2—400 mille guldens in eens werden omgezet, welke omzettingen kapitalen deden te voorschijn komen, welke men vroeger te vergeefs onder de tabakshandelaren zoude gezocht hebben.

Met het oog op deze buitengewone levendigheid in den tabakshandel hebben wij getracht ons rekenschap te geven van den toestand van dezen handelstak in Nederland in het algemeen, en de redenen na te gaan, die of kunnen doen onderstellen, dat hij eenen nieuwen bloei te gemoet gaat, of dat hij voor volgende jaren minder goede uitzigten belooft. Daartoe hebben mij ons de volgende vragen ter beantwoording voorgesteld:

1°. *Waardoor werden de hooge prijzen van tabak veroorzaakt?* De beantwoording dezer vraag is zeer eenvoudig; de reden hiervan ligt zeer duidelijk en klaar in de *vermeerdering der consumtie* bij de toeneming der bevolking in Europa. Zoowel in Frankrijk als in Engeland en Duitschland, vooral in de landen, welke onder Oostenrijk behooren, was de vermeerdering buitengewoon; in Frankrijk wordt de vermeerdering der consumtie op 60 pCt. gesteld, en die van Oostenrijk kan wel op het dubbel van vroeger gerekend worden; hierdoor zijn de prijzen sedert 1849 langzamerhand gerezen, en de voorraad van buitenlandschen tabak op alle zeeplaatsen opgeruimd, terwijl alle oude voorraad van Europeeschen tabak, als surrogaten, door de hooge prijzen voor Overzeesche producten besteed, allengs geheel versmolten is, waardoor de positie op dit oogenblik is als volgt:

„Hooge prijzen van tabak, zonder genoegzamen voorraad van grondstof, zoowel van Europeesch als van overzeesch gewas, bij eene belangrijk vermeerderde behoefte."

2°. *Wat kan hiervan het gevolg zijn?* Dat ieder land, waar handel gedreven wordt, en geen monopolie (zoo als in Fran- en Oostenrijk) bestaat, zijne agenten naar de voorname productie-plaatsen zal zenden, om de grondstof te koopen, ten einde zelf in de behoefte van den consument te voorzien, waardoor de handel voor eigen rekening eene noodzakelijkheid zal worden, en eene belangrijke vlugt zal nemen; terwijl de commissie-handel om voor rekening van den producent te verkoopen, meer en meer in onbruik zal geraken: iets, waaruit van zelve voortvloeit, dat die zeeplaats of dat land, hetwelk de meeste en ruimste keuze aan den consument oplevert, ook in het aanstaande jaar den meesten en voordeeligsten handel in tabak zal drijven, doordien de fabriekanten, zoowel in Duitschand als in Italië en Frankrijk, bepaalde behoefte aan tabak hebben, en, bij de algemeen vermeerderde consumtie, niet door hunne eigene, of andere Europeesche cultuur in die behoeften kunnen voorzien.

3°. *Is Nederland geschikt om stapelplaats van tabak te worden?*

De gehoudene tabaks-veilingen in het afgeloopen jaar hebben voldoende bewezen, dat ons land even zoo goed door vreemdelingen bezocht wordt, om tabak te koopen als Bremen, Hamburg en Londen, bijaldien onze markt slechts eene ruime sortering van goed aanbiedt, en de buitenlandsche consument op eene reëele wijze bediend wordt.

In dit laatste geval verkiest deze zelfs Amsterdam en Rotterdam boven Londen, daar onze plaatsen goedkooper in de expeditiën en billijker in de onkosten zijn, en de fabriekant bij den Hollandschen tabakshandelaar en makelaar meer grondige kennis van het artikel, dan bij den Engelschen ontmoet.

Daarbij is het aantal Duitsche commissionnairs in Nederland meer dan voldoende, om het artikel door geheel Duitschland te exploiteren, en de inkoopen, zoo voor de Oostenrijksche, Italiaansche, als Fransche regie, hebben genoegzaam bewezen, dat alleen gebrek aan grondstof oorzaak geweest is, dat zij van onze markten geen meerder gebruik gemaakt hebben.

Immers, waar is onze uit de koloniën aangevoerde tabak en waar die van onze eigen cultuur gebleven? meestendeels zijn zij naar het buitenland verkocht geworden, en door deze verkoopen werden vele aanvoeren nog bovendien naar het buitenland geëxploiteerd, omdat de koopers hier nu eenmaal aanwezig waren om die twee artikelen te zoeken.

Belangrijk is echter thans de vraag, 4°. *Wat is de oorzaak dat de tabaks-handel, in vergelijking van andere zeeplaatsen, in Nederland over 't algemeen in verval is geraakt?*

Doordien de Hollandsche markt voor den buitenlandschen afnemer over het algemeen eene onvoldoende keuze oplevert, en deze dus alleen dàn onze markt bezoekt, wanneer alle andere zeeplaatsen hunnen voorraad reeds lang hebben opgeruimd en door de conjunctuur in de prijzen, eindelijk verpligt is, Holland ook voor andere artikelen dan uitsluitend voor Java- en Hollandsche tabak, te bezoeken. Daardoor is onze markt van tabak minder handelplaats, dan wel *bewaarplaats* van goederen, en onze tabakshandelaar minder koopman, dan wel afwachtend speculant geworden, (altijd met betrekking tot den buitenlandschen handel, met uitzondering van Java-, Hollandsche- of Manilla-tabak), terwijl onze binnenlandsche handel niet dan met veel moeite en inspanning en somtijds met opoffering, tegen Bremer concurrenten wordt volgehouden.

Het onvoldoende der keuze van de Hollandsche markt bestaat daarin, dat zij eenzijdig en gebrekkig is. *Eenzijdig*, doordien bij de aanvoeren bijna uitsluitend gelet wordt op die soorten, welke in ons klein koningrijk gebruikt worden: hierdoor vindt de buitenlandsche afnemer dikwerf niets van hetgeen hij behoeft, en moet hij zich tegen wil en dank naar Antwerpen, Bremen of Londen begeven. Want de Hollander voert bijna niets aan dan hetgeen hij in zijne eigene provincien kan verkoopen; hierdoor verliest onze markt alle orders, die voor Oostenrijk in Bremen, voor Frankrijk in Italië, Londen en Antwerpen, en voor Rusland in Hamburg uitgevoerd worden. — Zonder nog te rekenen de orders, die uit het Tolverbond in bovengenoemde zeeplaatsen uitgevoerd worden, waaronder zelfs een gedeelte van de beneden-Rijn, welke toch anders het natuurlijke débouché van Holland is.

De tweede fout is, dat de aanvoeren welke alhier, buiten die van onze koloniën, plaats vinden, *gebrekkig* zijn, en daardoor voor den importeur nadeelig uitvallen, terwijl zij voor den afnemer onvoldoende bevonden worden.

De oorzaak hiervan is, dat onze markt in verhouding tot de andere markten bij den producent slecht vertegenwoordigd wordt, en de Hollandsche handelaar voor een groot gedeelte afwacht, tot dat hem de goederen in consignatie gezonden worden, terwijl de Bremer en andere kooplieden zaakkundige agenten naar de plaats der productie zenden, om daar voor eigen' rekening de soorten uit te zoeken, en, in verhouding van kwaliteit en prijs, de beste keuze te maken.

Om deze reden wordt de Hollandsche markt dikwerf voorzien van onverkoopbaar uitschot of van te duur gekochte partijen, hetgeen den moed aan den importeur beneemt en bij den buitenlandschen afnemer de belangstelling voor onze markt doet verminderen.

Slechts enkele uitzonderingen hebben hierin plaats gehad, — en daaraan is men in Rotterdam nog eenige goede orders voor Duitschland op prima en goedsoortige Virginie-tabak verschuldigd, — doch een of twee particuliere huizen kunnen geene markt op eene zeeplaats vestigen.

5o. *Welke middelen kunnen aangewend worden, om dit verval te herstellen?* Het groote en doeltreffende middel, om den tabaks-handel in ons vaderland te herstellen, is naar ons oordeel, om de grondstoffen op de eenvoudigste wijze van den producent te halen, en op de meest gepaste wijze tot den consument (dat is hier den buitenen binnenlandschen fabriekant) te brengen.

Om tot het eerste doel te geraken, zoude men vertrouwde en zaakkundige personen, voor rekening van aanzienlijke en geaccrediteerde handelshuizen, naar de landen van productie moeten zenden, ten einde aldaar de inkoopen in verhouding der behoefte en der bestaande prijzen van andere zeeplaatsen in Europa, te verrigten, vermits de proeven voor eigen' rekening veelal schipbreuk geleden hebben door het inkoopen van uitschot tot eenen betrekkelijk te hoogen prijs, of van zoogenaamde kwaliteiten met veelvuldige gebreken.

Eene ondervinding van vele jaren heeft ons dit gebrek bij onze eerste hand-importeurs leeren kennen, waaraan een groot deel van het verval van onzen buitenlandschen handel is toe te schrijven, met uitzondering van eenige verstandige operatiën, welke echter slechts bij kleine kwantiteiten, meestendeels nog door onze tweede hand, zoo in Rotterdam als Amsterdam, bewerkstelligd werden.

Indien een of ander van onze groote Handelsligchamen het niet voegzaam mogt achten, om zulk eene operatie te ondernemen, dan ware het misschien, wenschelijk, dat eenige van onze eerste handels-kantoren en kapitalisten zich daartoe combineerden. Om geschikte personen voor de inkoopen in Amerika te vinden zou naar ons oordeel, niet onmogelijk zijn; wij hebben in onze groote koopsteden toch wel kundige jonge lieden genoeg, die gaarne vooruit willen; des noods zou men ten dien einde eene openlijke oproeping in de nieuwsbladen kunnen doen en eene commissie van tabakshandelaren en makelaars verzoeken om de zich aanmeldenden een examen af te nemen.

Het tweede middel, om de aanvoeren, zoo in kwantiteit als verschillende kwaliteiten belangrijker te doen worden, is, dat de Regieën en buitenlandsche fabriekanten in de gelegenheid worden gesteld, hunne aandacht op onze markt te vestigen, en dat de verkoop door middel van eene publieke veiling in goed gesorteerde kavelingen geschiedde, opdat iedere consument, zoo groot als klein, hier zijne gading vinde.

6°. *Is het tegenwoordige oogenblik voor eene dergelijke operatie geschikt?*

Hierbij komen drie punten in aanmerking.

1. De onbeduidende voorraad van alle tabaks-soorten op de zeeplaatsen in Europa.
2. De algemeene behoefte aan tabak in Europa.
3. De hooge stand der prijzen van alle tabaksoorten.

1°. (De geringe voorraad.) Het is eene algemeen bekende zaak, dat de hooge prijzen, welke sedert jaren voor tabak besteed zijn, allen speculatiegeest door rijzing der prijzen hebben weggenomen, en dat de handel zich in de laatste jaren bijna uitsluitend tot de consumtie bepaald heeft, die meer dan voldoende was om de aangevoerde partijen zoo te Bremen, Hamburg, Londen, Antwerpen, Amsterdam en Rotterdam, weg te nemen, waardoor de bestaande voorraad op al deze plaatsen betrekkelijk zeer gering is geworden, en niet voldoende om in de vraag van de behoefte te voorzien.

Ook Amsterdam en Rotterdam deelen in deze positie, hetgeen voor Holland eene zeldzaamheid is, doordien vele soorten, bij den ongestadigen en geringen aanvoer, alhier door den vreemdeling niet eens gezocht worden, zoodat gewoonlijk Nederland met betrekking tot de buitenlandsche orders, en met uitzondering van de koloniën en die onzer eigen cultuur, de laatste verkooper is. Doch op den tegenwoordigen oogenblik is de voorraad overal gering, en hierin staan Amsterdam en Rotterdam in zoo verre met alle andere zeeplaatsen gelijk, *dat zij, met elkander gezamenlijk, en ieder in het bijzonder*, geenen genoegzamen voorraad van tabak voor de bestaande behoefte hebben. En juist hierom geloof ik het oogenblik geschikt te zijn, om een nieuw leven in onzen tabakshandel te brengen, doordien tegenwoordig onze zeeplaatsen hierin met alle andere gelijk staan, dat zij nieuwen toevoer noodig hebben, om aan de behoefte van tabak te kunnen voldoen, en de markt, die het eerste en ruimste gesorteerd is, het meest van deze behoefte aan tabak zal profiteren.

2°. (De algemeene behoefte in Europa.) Het was geen speculatiegeest, noch invloed van de mindere goud-waarde, die de prijzen sedert 1849 in de hoogte dreef, maar het was de algemeene behoefte naar tabak, door de vermeerderde consumtie, vooral in die landen welke het tabaksverbruik als een bron van inkomen voor den staat trachten uit te breiden, en zich daardoor bij voorkeur van buitenlandschen tabak bedienen; terwijl de consumtie in sommige landen van productie zoo als Amerika, dermate is toegenomen, dat hare geheele productie niet voldoende is, om nevens hare eigene behoefte ook in die van Europa te voorzien.

Hierdoor heeft de markt van alle soorten eene gezonde en vaste positie verkregen, en kan zij, behoudens politieke gebeurtenissen, nog langen tijd in deze verhouding blijven.

3°. (De hooge stand der prijzen van alle tabak.) Tot heden heeft onze Nederlandsche markt meer als speculant dan wel als middelaar van producent tot consument geageerd. Op eenen lagen stand van prijzen, door over-productie veroorzaakt, ontstond hier eenige ondernemingsgeest, welke echter zelden onmiddelijk eenig resultaat opleverde, doordien ook andere zeeplaatsen op deze wijze opereerden, aan hare gewone relatiën van buitenlandsche afnemers met eene matige winst verkochten, om daardoor dezelfde onderneming nog eens te herhalen, en eindelijk in het oneindige te vermenigvuldigen.

Onze Hollandsche handelaars waren daarentegen gewoon, de goederen te laten liggen, om hiermede tot gunstiger tijd te speculeren, waarvan het gevolg was, dat de zaak gewoonlijk na veel geduld, bij de kosten van pakhuishuur etc., verlies van gewigt en langdurigheid van tijd, bij een gunstige conjunctuur slechts eene matige rente opleverde, terwijl Antwerpen, Bremen en Hamburg, bij kleine doch dadelijke verdiensten, hunne relatiën van buitenlandsche afnemers vermeerderden, en door de herhaalde omzettingen in een tijdsverloop van 3 à 5 jaren, grooter resultaat verkregen dan Amsterdam en Rotterdam. De handelwijze der N. H. M. onderscheidt zich daarin (bij andere handelsartikelen) ten gunstigste van andere importeurs, dat haar beginsel is, de grondstof van den producent zoo spoedig en zoo *reëel* mogelijk tot den consument te brengen; om deze reden, welke de grootste aantrekkingskracht voor den buitenlandschen afnemer heeft, wil ieder consument gaarne van de N. H. M. koopen. De hooge prijzen van dit oogenblik, waardoor de gewone koopman angstvallig wordt, zijn dus zeer bevorderlijk voor hen die op eene andere wijze, meer naar den geest des tijds, handelen. Zij verwekken minder concurrentie van inkoop op de plaats van productie, terwijl de vereischt wordende grootere kapitalen, hunnen invloed ook eenigzins op buitenlandsche zeeplaatsen doen gevoelen, hetgeen ook in dit opzigt de concurrentie bij inkoop ook eenigzins zal verminderen.

In één woord, de hooge stand der prijzen van het artikel, maakt den gewonen koopman zoo angstig, dat hij liever niets doet, of wel, zich op eene zeer kleine onderneming inrigt (hetwelk met niets-doen gelijk staat); combinatie van kapitalen geeft gelegenheid om datgene met goed gevolg uit te voeren, wat anders welligt geheel zal worden nagelaten.

7°. *Welke zijn de bezwaren, die tegen eene dergelijke onderneming kunnen aangevoerd worden?* Een eerste bezwaar zou kunnen zijn, dat de buitenlandsche afnemer zich niet onmiddelijk bij den eersten aanvoer op onze Hollandsche markt zal vervoegen en zijne gewone relatien te Hamburg, Bremen, Liverpool, Londen en Antwerpen verlaten, om zijne benoodigdheid in Amsterdam en Rotterdam te zoeken. Doch reeds hebben onze aanvoeren van tabak van Java en Manilla onze relatiën met den afnemer in het buitenland verlevendigd, en ten andere is het eigenbelang van den koopman en fabriekant een zekere waarborg, dat in groote aanvoeren door eenige eerste handelshuizen in Nederland geschiedende, aanleiding genoeg zal wezen, om onze markt, bij wijze van proefneming, te bezoeken. En zijn zij eenmaal aan de Hollandsche markt dan, zijn de Duitsche commissiehuizen en makelaars actief genoeg, om hen op al onze voordeelen en goederen opmerkzaam te maken. Overigens zijn, volgens onze overtuiging, de beste middelen, om deze zwarigheden te overwinnen, volhoudende ijver bij de inkoopen, en nauwgezetheid bij de verkoopen, het geen bij het tabaks-artikel zoo belangrijk is, daar het mogelijk meer nog dan andere artikelen, eene ingebeelde

waarde bezit en eerder een artikel van vertrouwen, dan wel van eene gestipuleerde waarde is te achten.

Een tweede bezwaar is de mogelijke teruggang van prijzen.

Deze is mogelijk, en kan door onvoorziene politieke gebeurtenissen in Europa veroorzaakt worden; doch, die oorzaak daargelaten, is dezelve niet waarschijnlijk, daar de verhooging der prijzen niet in eenen tijdelijken speculatiegeest haren grond had, maar langzamerhand is veroorzaakt door vermeerderde consumtie bij toeneming der bevolking, en alzoo veranderde verhouding der productie. Terwijl eene aanplant van tabak zeer veel moeijelijkheden inheeft, en meerderen tijd vereischt dan andere cultures.

Doch, vraagt men, is het niet eenigzins gewaagd, om op een dergelijk hoog standpunt van prijzen, eene zoodanige onderneming aan te vangen? En ware het niet voorzigtiger te wachten totdat de prijzen weder tot een laag standpunt zijn teruggekeerd?

Voor den speculant wel, voor den handelaar niet.

Juist, nu overal, zoo wel buitenlands als in Holland de gewone importeur eenigzins weifelt, is, naar onze bescheidene meening, voor hen die eene groote onderneming kunnen en durven beproeven, het geschiktste oogenblik gekomen om de grondstoffen van den producent op onze markten te brengen, en die aan den consument aan te bieden; wie slechts doet wat ieder ander ook durft ondernemen, die kan geen belangrijk resultaat verwachten, en blijft afhankelijk van zijne naburen; het verlies van onze relatiën verpligt ons, om deze te herwinnen door meer en beter te doen, dan wat onze naburen tot heden hebben gedaan.

Op deze wijze heeft Antwerpen, trots de concurrentie van Bremen, in de Kentucky, — en trots de concurrentie van Hamburg, sedert eenigen tijd in den Havanna tabak belangrijke zaken kunnen doen.

De Antwerpsche kooplieden voerden op alle prijzen aan, verkochten tot alle prijzen, en hebben thans, sedert de verbinding met den Duitschen spoorweg, belangrijke relatiën in Duitschland en Zwitserland, die vroeger uitsluitend door Bremen en Hamburg voorzien werden.

Nog vele zwarigheden kunnen opgesomd worden, en zullen zich ook mogelijk bij den aanvang doen gevoelen, doch het is niettemin onze innige overtuiging, dat thans het oogenblik gekomen is om een nieuw leven in onzen kwijnenden tabakshandel te brengen, en dat Holland even als iedere zeeplaats van Europa, de geschiktheid bezit om eenen handelstak te exploiteren, welke vroeger aan menig huisgezin een bestaan opleverde, en het land tot eer verstrekte. *De Redactie.*

GEBOORTEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

P. W. Jullens, geb. Struwer, Z. Pekalongan 18 Nov. — M. C. Roijen, geb. van Meeuwen, Z. Salatiga 15 Nov. — J. C. Smith, geb. Bernet, D. Batavia 22 Nov. — F. A. de Bruin, geb. Loth, Z. Grissee 23 Nov. — C. F. S. C. Feltkamp, geb. van Dompseler, D. Batavia 29 Nov. — J. W. Flugi van Aspermont, geb. Penning Nieuwland, D. Weltevreden 29 Nov. — M. A. Teunisz, geb. Toledo, Z. Soerabaya 2 Dec. — C. J. Stel, geb. Meybaum, Soerabaya 3 Dec.

Overleden:

Het zoontje van J. C. Lammers van Toorenburg, 24 d. Trogon (Bandong) 21 Nov. — M. M. A. de Lange, apothekar 3de klasse, Samarang 17 Nov. — P. C. Baron van Eck, Tebing Tingie (Palembang) 9 Nov. — Het kindje van Dr. D. Doijer, Batavia 17 Nov. — L. Westenberg, geb. Wagaandt, 20 j. Tagal 18 Nov. — M. H. Apon, 8 j. Samarang 20 Nov. — A. P. Boedrie, geb. van Sprew, 35 j. Soerabaya 4 Dec.

VERTREKKENDE PERSONEN.

C. Pieck en familie.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
December	5	Nederlandsch	Louis Meijer.	C. Hazewinkel.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Masschoer.	Said Sech Bahasim.	Cheribon.
„	—	Nederl. Ind.	Fearnot.	W. F. Mackenzie.	Batavia.
„	—	Nederlandsch	Willem de Clercq.	P. Ouwehand.	Rotterdam.
„	—	Engelsch	Agencourt.	E. J. Pashleij.	Batavia.
„	6	Nederl. Ind.	Bacht Mastora.	Said Mohm. bin Aloewie Alhabassij	„
„	—	„ „	Krabbe.	Mardam.	„
„	—	„ „	Little Tot.	Katjoong.	„
„	—	Nederlandsch	Anna en Elisa.	C. J. Jaski.	„
„	—	„	Pieter Schoenmaker.	J. J. van Varelen.	„
„	8	Nederl. Ind.	Hiatlie.	Oei Kingkong.	Riouw.
„	—	Nederlandsch	Maria Elise.	M. van der Putte.	Batavia.
„	—	„	Henriette.	J. M. van der Veen.	„
„	9	Nederl. Ind.	Tjilatjap.	Pa Noor.	Sumanap.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
December	5	Nederl. Ind.	Gatmeer.	Sech Schan bin Said Baoeseer.	Grissee.
„	—	„ „	Rachmanie.	Intji Toetoe.	Batavia.
„	6	Nederlandsch	Senior.	K. L. Swart.	Nederland.
„	—	Nederl. Ind.	Bella.	Ngaidin.	Pasoeroean.
„	—	„ „	Hing Thaij.	Amat.	Balie (Beleleng.)
„	8	Fransch	Alice et Helene.	G. Dulaurier.	Bordeaux via Sam.
„	—	Zweedsch	Carin Cicilia.	H. D. Bergstrom.	San Francisco.
„	—	Nederl. Ind.	Fathoor Rachman.	Said Alie Alhadie.	Grissee.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag		*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsch	Schip	Generaal de Steurs.	F. Fokkens.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
Zweedsche	„	Victor.	H. A. Prehn.	Zweden.	„ „ „ „
Nederl. Ind.	„	Ernst Willem.	J. C. Kruijmel.	Tjilatjap.	„ „ „ „
Nederlandsch	„	Nederland.	T. Ruiter.	Nederland.	„ „ „ „
„	„	Anna en Elise.	C. Jaski.	„	„ „ „ „
„	„	Willem de Clercq.	H. Ouwehand.	„	„ „ „ „
„	„	Drie Vrienden.	C. van der Zee.	„	„ „ „ „
Nederl. Ind.	„	Gertrude.	J. M. Sobels.	Sumanap.	„ „ „ „
Engelsch	„	Agincourt.	Pashley.	China.	„ „ „ „
Nederl.	„	Louise Maria.	Tjebbes.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
Amerikaansch	„	Yankee Ranger.	Stokmann.	In reparatie.	Mathieu & Co.
Nederlandsch	„	Zeemeeuw.	Kaijser.	Nederland.	Royl Cramer & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met de Nederl. bark *Willem de Clercq*, mevr. Verstolk. — Met de Nederl. Ind. kotter *Krabbe*, de heer J. J. Riems. — Met de Nederl. bark *Henriette*, mejufvrouwen H. H. Lotz en E. Buijs.

Schepen liggende ter reede.

Z. M. wachtschip Batavia; het stoomschip Suriname; de schoenerbrik Saparoea; de stoomschepen Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de schepen Yankee Ranger, Equator, Louisa Maria, Ernst Willem, Djoedool Moebarak, Maria Elisabeth Margaretha en Anna en Elise; het stoomschip Ambon; de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Goansien, Generaal de Steurs, Stad Zierikzee, Fathal Kair, Machmoedie, Baltimore, Fathool Barie, Nederland, Zeemeeuw. Djoedoel Karim, Drie Vrienden, Antoinette, Koning Willem III, Louis Meijer, Willem de Clercq, Pieter Schoenmaker, Agencourt, Maria Elise en Henriette; de schoeners Egmond, Kiem Ingsoen, Hoseeng, Moostarie, So-ookdin, Masschoer, Fearnot en Tjilatjap; de kotters Riengit, Tedok, Krabbe en Little Tot.

SUMANAP.

Aangekomen.

30 November. De Ned. Ind. schoener *Mifrejool Moelook*, gezagv. Brail, van Rembang den 5den November.

2 December. De Ned. Ind. kotter *Klara*, gezagv. Landroes, van Banjoewangie den 28sten November.

Vertrokken.

1 December. De Ned. Ind. schoener *Tjilatjap*, gezagv. Pa Noor, naar Soerabaya.

Schepen liggende ter reede.

De schoeners Sumanap, Mansoer, Mifrejool Moelook, en kotter Klara.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 9den tot en met den 12den December 1857.

AANVOER.

Van Rotterdam per het Ned. schip *Willem de Clercq*, gezagv. P. Ouwehand, agenten Fraser Eaton & Co.

212 collies ijzerwaren, 4 kisten manufacturen, 1 kist reukwerken, Kruer von Oven & Co; 150 kisten bier, W. Cores de Vries; 12 kisten manufacturen, 200 kelders genever, 25 kisten bier, 70/2 arak leggers, 3 kisten spiegels, 10 kisten koopmanschappen, Schimmelpenninck & Co; 12 kisten en balen manufacturen, 3 kisten koek, 1 kist regen jassen, 2 kisten manufacturen en timmermansgereedschappen, Ruyl Cramer & Co; 100 kelders roode genever, Hoffmann en van der Valk; 23 manden en vaatjes bier, 6 manden wijn, van Eck & Co; 153 kistjes kaas, 100 vaatjes boter, van Leeuwen & Co; 9 kisten koopmanschappen, van Coevorden; 11 kisten wijn, Ermeling; 2 kisten, 3 pakken touwwerk, P. Kervel & Co; 1 kistkleederen en boeken, Fraser Eaton & Co; 1 kist diverse, 's Jacob; 147 lasten steenkolen, A. Bouman & Co; 1 kist ijzerwerk, 1 kistje portretten, Adam & Co; 1 kist boeken, 200 kistjes kaas, 50 kisten bier, 11 kisten wijn, 1 kist koopmanschappen, Order.

Van Batavia per het Ned. schip *Pieter Schoenmaker*, gezagv. J. J. van Varelen, agenten Adam & Co.

26 ijzeren ankers, 14 ijzeren pannen, 28 collies manufacturen, 14 collies machinerien, Fraser Eaton & Co; 225 manden aardewerk, 3 kisten manufacturen, Thomas; 149 collies manufacturen, 1 kist boeken, 1 kist pleetwerk, 177 ledige leggers, 14 balen gedr. katoen, Adam & Co; 19 collies manufacturen, Mathieu & Co; 548 staven ijzer, 20 collies manufacturen, 1000 kistjes zeep, McMillan Merten & Co; 42 collies manufacturen, P. Kervel & Co; 17 collies machinerien, 48 losse gewigten, Kingdom; 1 kist medicijnen, E. Fuhri; 338 bossen rond ijzer, 190 bossen hoepel ijzer, 517 staven ijzer, Order.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Macht Mastora*, gezagv. Said Machmoet bin Alwie Habassaij, agent Gezagvoerder.

1 wagen in 10 collies, P. Kervel & Co; 60 ledige leggers, 3 kisten chin. zijde, 14 collies koopmanschappen, Adam & Co; 250 kelders genever, 3 kisten koopmanschappen, Order; 80 kisten aarde, glas, ijzer en lederwerk, 48 collies kramerijen, schilderijenporcelein, kleedingstukken, koopmanschappen en kleinigheden, Ruyl Cramer & Co.

Van Riouw per de Ned. Ind. schoener *Kiatlie*, gezagv. Oei King Hong, agent Gezagvoerder.

28 krandj. gambier, 2700 stuks riouw steenen, 5574 pakken kommen en borden, 41 collies verfwaren, kramerijen, medicijnen, koopmanschappen en kleinigheden, diverse Chinezen.

Van Batavia per het Ned. schip *Maria Elise*, gezagv. M. van der Putte, agenten P. Kervel & Co.

22 stuks diverse provisien, 16 kisten en balen manufacturen, Ruyl Cramer & Co; 100 vaatjes boter, 50 kisten wijn, 50 manden seltzer water, 212 kisten en balen manufacturen, Schimmelpenninck & Co; 199 collies madapollams, 43 kisten ongeb. katoen, 28 kisten salam poris 149 baaltjes drills, 8 kisten kain en sarong, 500 kelders genever, 50 kisten Cognac, 13 kisten ruwe katoen, 1 kist neteldoek, 8 balen goeniezakken, P. Kervel & Co; 52 kisten en balen manufacturen, van Eck & Co; 30 kisten glas, 100 vaten bier, 50 manden seltserwater, Mathieu & Co; 5 kisten kramerijen, 4 kisten gedr. katoen, 8 kisten en balen manufacturen, Fraser Eaton & Co; 6 kisten wijn, luitenant Krol; 5 vaatjes boter, $^{1}/_{4}$ ton gez. vleesch, $^{4}/_{4}$ ankers kool, 1 kistje groentens, 1 kist modeartikelen, Doijer; 1 kist inhd. 1 rijtuig, van der Eb; 40 collies manufacturen, McMillan Marten & Co; 200 vaatjes boter, 256 kistjes kazen, 120 hammen, Gezagvoerder; 1 kist schilderijen, 2 kisten provisien, 2 kistjes wijn, 100 vaatjes boter, 20 manden seltserwater, Order.

UITVOER.

Naar Singapore, Samarang en Batavia per de Ned. Ind. stoomboot *Koningin der Nederlanden*, gezagv. E. Lewis.

3 kisten lijnwaden, Fraser Eaton & Co; 59 picols lange peper, A. L. Johan; 4 kisten saroongs, van Leeuwen & Co; 12 kisten shirtings, 1 kist sigaren, Fraser Eaton & Co; 2 kistjes provisien, 2 kisten champagne, B. J. van Eck & Co; 1 reiswagen, $16^{39}/_{100}$ picols suiker, 11 kisten gez. eijeren, Major Matzen & Co; 100 picols suiker, 1300 stuks zilver munt, 2900 stuks specie, 24 picols ginutrie, 6400 stuks sp. matten. 8490 stuks zilver munt, $2^{80}/_{100}$ picols koperwerk, 7 kisten inhd. lijnwaden en kleinigheden, diverse Arabieren.

Naar San Francisco per het Zwd. schip *Carin Cecilia*, gezagv. Bergstrom.

$3606^{40}/_{100}$ picols suiker, Adam & Co.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Hingthaij*, gezagv. Intjik Amat.

1 kist jav. spiegeltjes 1000 stuks sp. matten, $10^{79}/_{100}$ picols lood, $63^{06}/_{100}$ picols gambier, 10 kisten chitzen. Tan Bindjang, 2 kisten bin. ampioen, Fraser Eaton & Co.

Naar Batavia per de Ned. Ind. brik *Rachmanie*, gezagv. Intjik Toetoe.

3451 ps. koe- en buffelhuiden, Mathieu. & Co.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol. *f* 17.—
Koffij per picol
Rijst (carga) per kojang *f* 135 à *f* 145.—
Id. (witte) „ „ *f* 165 à *f* 180.—
Koehuiden per 100 st. *f* 400 à *f* 600.—
Arak per legger *f* 100.—
Olie (Klapper)
Olie (Katjang)
Kadjang Matten
Rotting
Wisselkoers 107 %.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 13den December, des morgens ten half 9 ure. Ds. SCHIFF.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDINST.

Zondag den 13den December des morgens ten half 9 ure

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.